

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ : ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΕΚΤΟΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ—ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1929

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^Α, ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ", — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ, 50
ΑΘΗΝΑΙ

Ε. Κ. Τ. Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΦΡ. KÜNKEL

ΑΠΟ ΤΗΝ "ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΛΟΓΙΑ"

ΤΟ ΞΕΚΑΘΑΡΙΣΜΑ (*)

Τὰ στάδια τοῦ ξεκαθαρίσματος

"Οποῖος δὲν μπορεῖ πιά νὰ ἐλπίζῃ νὰ γλιτώσῃ μὲ ὑπεκφυγὲς τὸ ἐγὼ του ἀπὸ τὸ ναυάγιο, εἶναι ὤριμος νὰ νιώσῃ τὴν ἀλήθεια. Πιέζοντάς τη δὲν ἔχει νὰ ἐλπίζῃ πιά τίποτε, καὶ δὲν ἔχει πιά τίποτε νὰ φοβᾶται ἀπὸ τὸ ξεσκέπασμά της. Τὸ χάσιμο κάθε ἐλπίδας, τὸ ἀρνητικώτατο αὐτὸ αἰσθημα, εἶναι ἡ ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ νὰ δῆ κανεὶς καθαρὰ τὰ λάθη του. Καὶ ἓνα ἀθόλευτο νιώσιμο εἶναι τὸ πρῶτο βῆμα πρὸς τὸ ἐσωτερικὸ ξεκαθάρισμα.

Δὲν πρέπει ὅμως νὰ νομίσῃ κανεὶς πὼς τὸ νιώσιμο αὐτὸ ἔχει νὰ γίγῃ μόνο μὲ τὴν νόησιν. Εἶναι ἐντελῶς ἄλλο πρᾶμα τὸ νὰ νιώσω μὲ ὀλόκληρο τὸν ἑαυτὸ μου πὼς μὲ τὸ κακότροπο, ὄχι εὐγενικὸ φέροσμά μου ἀναγκάζω τὸ σύντροφό μου νὰ μὴν εἶναι εὐγενικός, καὶ ἄλλο ὅταν ἀνγνωρίζω μὲ τὸ μυαλό μου πὼς τὸ δάσος ἀντηχεῖ κατὰ πού τοῦ φωνάζουν. Γιατὶ στὴν τελευταία περίπτωση βγαίνει ἀμέσως τὸ συμπέρασμα: "Ὁ σύντροφός μου εἶναι πού μὲ κάνει ἀκατάδεχτο" φωνάζει καὶ ἐγὼ εἶμαι ἡ ἡχώ — καὶ ὄχι τὸ ἀντίθετο.

Στὴν πρώτη πάλι περίπτωση, ὅποιος κατὰλαβε τί γίνεται, αἰσθάνεται τὸν ἑαυτὸ του ὑπόλογο ὑποκείμενο καὶ εἶναι ἀπὸ ἐκείνη τὴν ὥρα ὑπεύθυνος γιὰ τὴν κακὴ διάθεσιν τοῦ συντρόφου του "Ὁπου καὶ ἂν κοιτάξῃ βλέπει ἀποτελέσματα τῆς δικῆς του διαγωγῆς. Ἴσως μάλιστα νὰ μαντεύῃ πὼς ἡ τύχη του ὀλόκληρη, ἐν μέρει καὶ ἡ τύχη τῶν ἄλλων γύρω του, καθρεφτίζουσι τὸ χαρακτήρα του. Καὶ τότε βραβαίνει σὰ βραχνὰς

πάνω στὴν ψυχὴ του τὸ αἰσθημα τῆς εὐθύνης γιὰ τὴ διαμόρφωσιν τῆς δικῆς του ζωῆς καὶ τῆς ζωῆς τῶν ἄλλων. "Ἐνωσες, αὐτὸ θὰ πῇ: βλέπεις πὼς εἶσαι ὁ ἴδιος ὑποκείμενο καὶ βλέπεις πὼς δὲν ὑπάρχει τρόπος νὰ παύσης νὰ εἶσαι. "Ἔτσι καταλαβαίνομε, γιατί μόνο ὅποιος κατάντησε στὴν ἀπελπισία εἶναι πιά ὤριμος νὰ νιώσῃ. Γιατὶ ἂν δὲν εἶχε ἀπελπιστῆ ἀπὸ πρὶν, θὰ ἔπρεπε ν' ἀπελπιστῆ τώρα. "Ὅ,τι αἰσθάνθηκε ὡς τώρα, ἦταν κάθε φορὰ τὸ ναυάγιο τοῦ ἐγὼ τῆς φορᾶς ἐκείνης. "Ὅ,τι αἰσθάνεται τώρα, εἶναι ἡ μηδαμινότης κάθε ἐγωπάθειας.

Κάθε τάση γιὰ ἐπικράτησιν καὶ ἐπίδειξιν φαίνεται τώρα πιά δίχως νόημα καὶ πραγματικὸ περιεχόμενον. Ἀλλὰ καὶ ὁ φόβος ἀπὸ τὸ αἰσθημα τῆς μειονεξίας χάνει τώρα τὸ νόημά του. Ἐπειδὴ ὑπάρχουν βέβαια μέσα, πού δὲν μποροῦν νὰ χρησιμεύουν γιὰ ὀρισμένους σκοποὺς, καὶ σκοποὶ πού γιὰ ἀκόμη ἀνώτερους σκοποὺς δὲν ἀξίζουν τίποτε, ἀλλὰ εἶναι ἀδύνατο νὰ ὑπάρχη καμιά μειονεξία στὸ ὑποκείμενο καθεαυτὸ. Τῆ στιγμῇ πού τροποποιεῖ τοὺς σκοποὺς του, χάνονται ἀπὸ πάνω του ὅλα ὅσα ἦταν ἀντίθετα στὴ ζωὴ καὶ ξεκαθαρισμένο ἀπὸ τίς πλάνες του ξαναποχτὰ καινούριες, ἀμόλυντες τίς δημιουργικῆς του δυνατότητες καὶ τὴν ἐλευθερίαν του. Τὸ ὑποκείμενο δὲν εἶναι «κόσμος» καὶ γι' αὐτὸ δὲ γερνά. Στέκεται ἀπέναντι τοῦ κόσμου πάντοτε νέο.

"Ὁποῖος ἐνωσε αὐτὸ τρομάζει γιὰ δευτέρην φορὰ. Γιατὶ ἐκεῖ πού ἀπόμεινε δίχως ἐλπίδα, θὰ δῆ νὰ ξεπεταχτῆ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου τόσο δυνατὸ, πού νὰ τὸν τυφλώσῃ. Μέσα στὸ μαῦρο σκοτάδι γύρω του, ἡ ἰδέα πὼς ξαναβγαίνει ὁ ἡλῖος τοῦ φαίνεται ἀπίστευτη σὰν παραμῦθι, ἴσως μάλιστα πιεστικὴ σὰν εἰρῶ-

(*) Εἶναι τὸ κεφάλαιο πού παρουσιάζει τίς κάπως προσωπικώτερες γνώμες τοῦ συγγραφέως.

νία, σωστή, όμως, δλόσωστη και γι' αυτό βασανιστική σαν τὸ βραχνά, πὸ δὲν μπορούμε νὰ τὸν ξεφύγωμε. Καὶ ἡ σκέψη πὼς μπορεῖ κανεὶς νὰ νιώσῃ τὴν ὑπαρξή του, ζωντανὰ καὶ χαρούμενα, δίχως μῖσος καὶ δίχως ἄρνηση, χωρὶς αἰσθημα μείσνεξίας καὶ χωρὶς τάση γιὰ νὰ φανῇ, ἡ σκέψη αὐτὴ ὁδηγεῖ ἤδη στὸ δεύτερο στάδιο τοῦ ξεκαθαρίσματος.

Τὸ δεύτερο αὐτὸ στάδιο θὰ τ' ὀνομάσωμε καλύτερα παραδοχή, δηλαδὴ παραδοχὴ πὼς ἡ ἄρνηση δὲν ἀποτελεῖ οὔτε γιὰ τὴ δική μας ξεχωριστὴ ζωὴ τὸ τελευταῖο καὶ βαθύτατό της νόημα. Ἀκόμη καὶ ὅποιος πεισμάτωσε νὰ διπλοζυμωθῇ μὲ τοὺς πόνους του, μὲ τὸ μῖσος του γιὰ τὸν κόσμον καὶ μὲ τὰ παράπονά του γιὰ τίς ἀδικίες τῆς τύχης, πρέπει νὰ ὁμολογήσῃ μιὰ μέρα πὼς πίσω ἀπὸ κάθε ὄχι βρῖσκεται κρυμμένο ἓνα ναί, καὶ πίσω ἀπὸ κάθε περιφρόνηση τῶν ἀνθρώπων ἢ παιδικὴ νοσταλγία γιὰ ἀγάπη καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους. Ὁ ἐνεργητικὸς ἐγωιστὴς μὲ τὸ ἀστεῖρευτο πνεῦμα καταστροφῆς, καθὼς καὶ ὁ θιασώτης τοῦ πόνου καὶ τῆς αὐτοκαταστροφῆς, αἰσθάνονται πιά πὼς αὐτὰ ἄλλα δὲν εἶναι παρὰ μάσκα, πὸ προσπαθεῖ νὰ σκεπάσῃ τὴν πρωταρχικὴ ἐπιθυμία μας νὰ δώσωμε καὶ νὰ πάρωμε, νὰ ἔχωμε κάτι καὶ νὰ εἶμαστε κάτι μέσα στὸ κοινωνικὸ σύνολο.

Καὶ ἐδῶ πάλι ὁ λόγος δὲν εἶναι ν' ἀλλάξωμε τὸ περιεχόμενο τῆς συνείδησης, τίς σκέψεις, τὰ αἰσθήματα ἢ τὴ θέληση· παρὰ νὰ ζήσωμε ἓνα νέο αἰσθημα, πὸ θ' ἀλλάξῃ ἀπὸ τὴ ρίζα τοῦ ὀλόκληρο τὸ ὑποκείμενό μας, μαζί καὶ σκέψη, αἰσθημα καὶ θέληση. Ὅχι ὅποιος σκεφτῇ παρὰ ὅποιος αἰσθανθῇ σ' ἓνα μῖσος πὸ μεγαλώνει μέσα μας πὼς δὲ θέλωμε ἀλήθεια νὰ ἐκμηδενίσωμε τὸν ἐχθρό, παρὰ ἀποζητοῦμε δειλὰ ἓνα χάδι, κάποια τρυφερότητα, καὶ δείχνομε μιὰ παράκληση νὰ ζήσωμε μέσα στὴν κοινωνία, αὐτὸς τότε θὰ ὑποψιαστῇ κάθε μῖσος· θὰ τὸ βρῇ σὰ νόθο καὶ σὰν ψεύτικο πὸ μόνο ἀπὸ πλάνη καὶ πλαστογράφηση κόλλησε πάνω στὸ γνήσιο καὶ τὸ ἀρχικό, δηλαδὴ τὴν ἀγάπη. Ὅποιος ὁμως ἐνωσε πὼς εἶναι ψεύτικο καὶ πλαστογραφημένο τὸ βασικὸ χαρακτηριστικὸ, πὸ ἰδὲ εἶχε ὡς τότε γιὰ ἀμεσώτατη ἐκφραση τῆς μυχαιάτατης φύσης του, αὐτὸς θ' ἀναγκαστῇ ν' ἀναγνωρίσῃ πὼς καὶ γι' αὐτὸν ἡ ὁμολογία καὶ ἡ καθυπόταξη στὴ

δική του ξεχωριστὴ φύση δὲ σημαίνει παρὰ καθυπόταξη στὴ ζωὴ καὶ κατάφασή της. Εἶναι καὶ γι' αὐτὸν ἀλήθεια ὅ,τι γιὰ ὄλους: Ὅποιος δὲν ἀγαπᾷ θὰ πλανηθῇ.

Στὴν ὁμολογία ὁμως αὐτὴ ἀντιστέκεται, ἐμπόδιο σχεδὸν ἀκατανίκητο, ὁ πόνος γιὰ τὰ χρόνια τὰ χαμένα στὴν πλάνη, γιὰ τὴ χαμένη εὐτυχία καὶ τὸ χαλασμὸ πὸ ἀφήσαμε γύρω μας. Πόσες φορὲς δὲ βασανίσαμε, γρινιάριδες καθὼς ἤμαστε, χωρὶς λόγο τοὺς δικού μας! Πόσα παιδιά δὲν τὰ κυνηγήσαμε σκληρόκαρδοι καὶ δὲν τὰ σπρώξαμε ἀπὸ τὴν τρυφερότητα καὶ τὸ φῶς σὲ σκληρότητα καὶ σκοτάδι. Πόσους δὲν κάμαμε νὰ χάσουν τὸ θάρρος τους, μὲ τὴν ἐπαγγελματικὴ μας ζωὴ, στὸν κύκλο μας, μέρα μὲ τὴ μέρα, καὶ χρόνο μὲ τὸ χρόνο!

Πολλοὶ κονιοστούκονται στὸ σημεῖο αὐτὸ καὶ κάνουν νὰ γυρίσουν: Ἄν ὁ θεὸς μὲ εἶχε πάρει 20 χρόνια πρωτύτερα στὸ σημεῖο πὸ μ' ἔφερε τώρα, ὀλόψυχα θ' ἀγκάλιαζα τὴ ζωὴ καὶ θὰ ἔλεγα τὸ ναί: Ἐνῶ ὁμως εἶναι πολὺ ἀργά. Καὶ γίνεται ἔτσι αὐτὸς ἀντικείμενο τοῦ θεοῦ, γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ ξεφύγῃ ἀκόμη μιὰ φορὰ τὴν εὐθύνῃ. Κάνει τὸ θεὸ πρόσωπο τῆς ἀναφορᾶς του, ξεχνώντας ἐκεῖνο πὸ ἤξερε πιά, πὼς εἶναι δηλαδὴ ὑποκείμενο. Ἀλλὰ θὲν ὑπάρχει πιά τρόπος νὰ ξεφύγῃ. Τὸ ξεκαθάρισμα ἄρχισε καὶ τὸ ζήτημα εἶναι γιὰ πόσο καιρὸ ἀκόμη θὰ μπορέσῃ νὰ τὸ σταματήσῃ μὲ τὴν ἀντίστασή του.

Ἐδῶ ἀρχίζει ὁ ἀγῶνας γιὰ τὴν τρίτη βαθμίδα, γιὰ τὴν κατάφασή τῆς πραγματικότητας. Ὅποιος θέλει νὰ μείνῃ σὰν ὑποκείμενο ἐλεύθερος, πρέπει ν' ἀναγνωρίσῃ τὰ δικαιώματα τοῦ ἀντικειμένου, δηλ. τοῦ σωματικοῦ, ψυχικοῦ καὶ πνευματικοῦ κόσμου. Ἄντι νὰ παραπονιέται πὸ τὰ περασμένα ἤρθαν καθὼς ἤρθαν, ἔχει νὰ κοιτάζῃ νὰ πᾶνε καλύτερα τὰ μέλλοντα. Ἴσια ἴσια ὁμως ξανακαταφεύγομε ἀδιάκοπα στὴ σκλαβιά τοῦ ἀντικειμενικοῦ κόσμου, πὸ φανταζόμαστε πὼς βρῖσκεται στὰ περασμένα, ἐπειδὴ μὲ τὴν ἐλευθερία τοῦ ὑποκειμένου εἶναι ἐνωμένη ἢ εὐθύνῃ του γιὰ τὸ μέλλον. Ἐτσι γίνεται κανεὶς ἀντικείμενο τοῦ ἑαυτοῦ του, ὅπως ἐγινε ἀκόμη καὶ ἀντικείμενο τοῦ προσώπου ἀναφορᾶς, τοῦ «θεοῦ», γιὰ νὰ μὴν ὑποχρεωθῇ νὰ πῇ ναί στὸ ὑποκείμενο τοῦ ἑαυτοῦ του. Καὶ τὸ τελευταῖο μεγάλο καταφύγιο τῆς ἀνθρωπότητας, ἢ φιλοσοφία, ἔχει ἐτοιμασμένα

πού φαντάζεται πὼς δύο ἰσοδύναμες ὀρμές τὸν σπρώχνουν μὲ τὴν ἴδια δύναμη στὸ νᾶι καὶ τ' ὄχι, κρίνει τὸν ἑαυτό του στραβὰ σὰ νεκρὴ μηχανή. Μόλις θὰ βρῆ τὸ θάρρος νὰ δῆ τὸν ἑαυτό του ζωντανό, ὅπως εἶναι, θὰ ἀποχτήση καὶ τὴν πεποιθήση πὼς δὲν τὸν κινοῦν ὀρμές καὶ δυνάμεις, παρὰ πὼς εἶναι ἀδιαίρετο ἔλο πού ἔχει ν' ἀποφασίσῃ ἂν θὰ φυλάξῃ τοὺς παλιούς του σκοποὺς καὶ θὰ μείνῃ ὅπως ἦταν ἢ θὰ στραφῆ σὲ σκοποὺς νέους καὶ θ' ἀλλάξῃ. Δὲν εἶναι λοιπὸν ὁ λόγος γιὰ διφυῆ, παρὰ γιὰ δίλημμα. Ὅσο καταφέρνομε νὰ πιστεύωμε σὲ διφυῆ, αἰσθανόμαστε τὸν ἑαυτό μας ἀνεύθυνο. Ὅταν ὅμως καταλάβωμε πὼς ἔχομε νὰ διαλέξωμε ἀνάμεσα σὲ πολλὰς δυνατότητες, καὶ ὅτι ἡ ἀπόφασίς μας νὰ μὴν ἀποφασίσωμε εἶναι καὶ αὐτὴ ἀπόφασις, σὺν κάθε ἄλλῃ, αἰσθανόμα-

στε πόσο εἶμαστε ὑπόλογοι γιὰ τὴν τύχη μας. Δὲν αἰσθανόμαστε ὅμως τότε μόνο τὸ βάρος καὶ τὴν πίεση τῆς εὐθύνης παρὰ καὶ τὴν ἀξία τῆς καὶ τὴν ἐλευθερίᾳ τῆς. Ὅ,τι ὡς τότε παρουσιάζονταν σὺν ἄθροισμα ἀπὸ ἀρνητικὰς ἐμπειρίες, συναίσθημα ἀρνητικό, πού ἦταν φόβος νὰ μᾶς σβῆσῃ καὶ τὸ λίγο θάρρος πού μᾶς ἀπόμεινε, φανερόνεται ξεαφνα σὰ θετικὸ συναίσθημα καὶ πηγὴ ἀστείρευτη θάρρους καὶ ἐμπιστοσύνης.

Ὅποιος τὸ αἰσθάνθηκε πὼς εἶναι κύριος τῆς μοίρας του, ἀκόμη καὶ ὅταν προσπαθῆ νὰ ξεφύγῃ τῆ μοίρα του ἐντελῶς, νιώθει τί σημαίνει νὰ εἶναι κανεὶς ὑποκείμενο. Αἰσθάνεται νὰ ζῆ μέσα του ἡ ἀνθρώπινη ἀξία, πού δὲν μπορούμε νὰ τὴν ξεκάμωμε, οὔτε μὲ τίς ξυπνότερες μικροπονηριές. Καὶ αὐτὸς θὰ βρῆ βοήθεια . . .

Μετάφρ. Μ. Τ.

ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΥ ΑΡΙΟΣΤΟ

ΟΡΛΑΝΔΟΣ Ο ΜΑΙΝΟΜΕΝΟΣ

ΑΣΜΑ ΕΒΔΟΜΟ

Ὁ Ρουγκιέρης στὸ βασιλεῖο τῆς Ἀλκίνας

Ὅποιος ταξειδεύει πέρα ἀπὸ τὴν πατρίδα του, βλέπει πράγματα πού ἀπέχουνε πολὺ ἀπ' ὅ,τι ἐπίστευε, καὶ ὅταν κατόπι τὰ διηγεῖται, δὲν τὸν πιστεύουνε καὶ θεωρεῖται γιὰ ψεύτης. Γιατὶ τὸ ἀνόητο πλῆθος δὲ θὰ τὸν πιστέψῃ παρὰ μόνο ἂν τὰ ἰδεῖ μὲ τὰ μάτια του καὶ τὰ γγίξει μὲ τὰ χέρια του. Γι' αὐτὸ ξέρω πὼς ἡ ἀπραοσύνη θὰ συνεργήσῃ νὰ δοθεῖ λίγη πίστις στὸ τραγοῦδι μου.

Μὰ εἴτε μοῦ δοθεῖ πολλή, εἴτε λίγη πίστις, δὲν ἀξίζει νὰ λάβω ὑπ' ὄψη μου τὸ ἀνόητο καὶ ἀνήξερο πλῆθος· σ' ἐσᾶς πού τὸ πνεῦμα σας εἶναι φωτεινό, ξέρω καλὰ πὼς δὲ θὰ φανοῦνε ψευτιές ὅσα θὰ σᾶς πῶ καὶ μόνο γιὰ σᾶς βάζω ὅλα μου τὰ δυνατά, γιὰ νὰ σᾶς κάμω ἀγαπητὸ τὸν καρπὸ τῶν κόπων μου.

Εἶχαμε κόψει τὴ διήγησή μας ἐκεῖ πού εἶδανε τὴ γέφυρα καὶ τὴν ὄχθη πού φρουροῦσε ἡ ἀγέρωχη Ἐριφύλη.

Ἡ ἀρματωσιά τῆς εἶταν ἀπὸ τὸ πολυτι-

μότερο μέταλλο τοῦ κόσμου καὶ στολισμένη μὲ πολύχρωμα πετράδια, μὲ πορφυρὰ ρουμπίνια, μὲ κρόκνα τοπάζια, μὲ πράσινα σμαράγδια καὶ μὲ πυρόχρωμα ζουμπούλια. Εἶκανε καθίλα, μὴ ὄχι σ' ἄλογο· ἀντὶς γι' ἄλογο σπιρούνιζ' ἓνα λύκο, σπιρούνιζ' ἓνα λύκο πρὸς τὸ πέραςμα τοῦ ποταμοῦ μὲ τόσο πλούσια σέλλα, πού δὲν εἶχε τὸ ταῖρι τῆς.

Τόσο μεγάλος λύκος θαρρῶ πὼς δὲν ὑπάρχει στὴν Ἀπουλία. Εἶτανε χοντροτέρος καὶ ψηλότερος ἀπὸ βῶδι. Καὶ δὲν τοῦκανε ν' ἀφρίζουν τὰ χεῖλη του μὲ χαλιναίρι, ἔτσι πού δὲ μπορῶ νὰ καταλάβω πὼς τὸν ὀδηγοῦσε σύμφωνα μὲ τὴ θέλησή τῆς.

Ἐπάνω ἀπ' τὴν ἀρματωσιά τῆς ἡ ἀναθεματισμένη πανοῦκλα φοροῦσε τὸν ἀμμόχρωμο μαντύλι τῆς, πού, ἔξω ἀπὸ τὸ χρῶμα, εἶχαν ἀπαράλλαχτος μ' ἐκεῖνον πού φοροῦν οἱ ἀρχιεπίσκοποι καὶ οἱ καρδινάλιοι στὴν αὐλὴ τῆς Ρώμης. Καὶ στὸ λοφίον τῆς καὶ στὴν ἀσπίδα τῆς εἶχε μιὰ φουσκωμένη καὶ φαρμακερὴ ζάμπα.